

houdingen misvormd lopen, omdat de vader lijdt aan de passie van het oppotten van geld. Het is dan plots geen stuk met een hoofdrol, omringd door bijrollen, maar een groepsgebeuren, waarbij alle personages een even grote menselijke aanwezigheid hebben. In de herinnering van de toeschouwer blijft de sterke, alhoewel korte aanwezigheid van Hugo Van den Berghe evengoed nazinderen als die van Nolle Versyp of Eddy Vereycken. Dat gewicht van elke rol verkrijgt Dirk Tanghe dank zij een regie die de acteur dwingt om intens aanwezig te zijn. Het is precies die kwaliteit, die men zo vaak in het NTG mist, en het is omdat Tanghe deze intensiteit op zulk een overdonderende wijze heeft bereikt, dat men met enthousiasme aan deze vertoning terugdenkt.

Het spectaculairste resultaat heeft hij bereikt bij Nolle Versyp. We weten dat dit een bijzonder begaafd acteur is, maar in de regel buit hij zijn présence te veel uit en schakelt hij over op *underacting*. Dat levert soms erg zuinige vertolkingen op, zoals dat het geval was in *Station Service*. Maar grote acteurs zijn niet zuinig, en in deze *Vrek* (o ironie) springt Versyp kwistig met zijn middelen om. Gevolg: een feest. Zijn Harpagon is sluw, dreigend, bikkellhard, komisch ijdell, onnoemelijk verblind, en, in het slotbeeld, belachelijk en ontroerend tegelijk vanwege zijn passie voor zijn geldkoffer. Versyp roept, tiert, fluistert, fleemt, steekt achterdochtig een dwingende, dodende vinger uit, kruipt in wanhoop over de grond. Het is een heel persoonlijke vrek, met geen enkele verwijzing naar een traditie, weze ze van de kwaliteit van Vilar of van het dubieuze peil van De Funès. Neen, het is Nolle Versyp ten voeten uit, en het is adembenemend.

Ook van de andere acteurs verkrijgt Tanghe sterke vertolkingen: Eddy Vereycken met een mooi gecontroleerde onstuimigheid, Chris Boni met een schelle en juiste vulgariteit, Bob Van der Veken verrassend sterk als gefrustreerde knecht (deze vertolking moet een maatstaf zijn, waaraan hij zijn andere vertolkingen toetst), Magda Cnudde, intrigerend omdat ze tegen de verwachting in is bezet. De jongere mensen maken het spijtig niet helemaal waar: Karen De Visscher is mooi en soms ontroerend, maar sommige uithalen lijken te veel op een ingestudeerd lesje. Peter Van Asbroeck is de enige die uit de toon valt. Met zijn personage heeft hij geen voeling, zijn stroefheid is een handicap voor de al zo moeilijke ontknopingscène.

Tanghe streeft een grote psychologische waarachtigheid na. Daar-

aan offert hij graag de historische dimensie van de tekst op. Hij wint hierdoor aan direct aansprekelijke vitaliteit, ook al leidt het tot een paar anachronismen in de tekst (de passage over paard en koets zou eigenlijk moeten geschrappt worden, maar in dat geval zou Van der Veken zijn prachtig moment kwijt zijn, en dus kiest Tanghe voor de acteur en tegen de consequentie). Haaks op deze emotionele realiteit staat een abstracte vorm van theatermaken, die blijkt uit de grote eenvoud van een suggererend decor: een smalle strook marmer, schuin over de scène lopend, een lange witte radiator (die ook als zitbank gebruikt wordt), een hoop zand, waarin Harpagon zijn geld heeft verborgen. Verder gaat hij in de abstractie door het kiezen van één kleur, blauw in dit geval. Dat werkt niet altijd even effectief, want het heeft tot gevolg dat de acteurs ongeveer allen hetzelfde pak dragen. Met minieme tekens tracht Tanghe noodzakelijke verschillen aan te duiden, maar bij de losbandige Cléante van Vereycken is het zo subtiel dat het als theaterteken niet spreekt, en bij de Marianne van Magda Cnudde is de lange split in de rok van dit toch wel deftige (bij Molière zelfs onschuldige) meisje zo opzich-

tig, dat het ongeloofwaardig is. Deze contradictie tussen het nauwkeurig waarachtige en het doorgedreven abstracte kan in de toekomst tot moeilijkheden leiden, en ik vermoed dat het een kapitaal punt in de ontwikkeling van Tanghe zal zijn, als hij in zijn werk ook de historische dimensie volledig zal kunnen betrekken. In zijn evolutie is deze productie trouwens een belangrijke stap: ze gaat veel verder dan *De Getemde Feeks*, dat briljant, maar soms te oppervlakkig was, en ze legt getuigenis af van het feit dat Tanghe de strijd met de tekst vollediger aangaat. Daarom is deze opvoering belangrijker en op menselijk vlak zoveel rijker.

In Gent was de zaal bij de première in uitgelaten stemming, en terecht, want zelden ziet men bij het NTG zoveel acteursvreugde van het podium afstralen.

DE VREK

auteur: Molière; bewerking, vertaling en regie: Dirk Tanghe; decor: Leo Verlinden en Dirk Tanghe; ontwerp van de tafel: Luc Goedertier; kostuums: Lea Cleyman en Dirk Tanghe; licht: Jan Gheysens.

Johan Thielemans

Nolle Versyp in "De Vrek" (NTG 1987) – Regie Dirk Tanghe – Foto NTG

